

Иван Радосављевић

КОРЕЛАЦИЈА И СКЕПСА

Славољуб Марковић: *Пробуди ме да се играм*, едиција Исток зарад (Матична библиотека „Светозар Марковић”, Зајечар), Зајечар 2009.

Славољуб Марковић обдарен је (или уклет, зависно од перспективе из које на то гледамо) једном не нарочито честом ауторском особином: сопствена уметничка визија увек му је превасходно важна, и уопште не долази у разматрање могућност да је ублажи, прилагоди или на ма који начин компромитује како би је читаоцима учинио, рецимо, приступачнијом, пријатнијом, лакшом за рецепцију. На том плану ништа не мења ни његова нова проза, под насловом *Пробуди ме да се играм*.

Читалац примећује да сам употребио уопштени термин „проза” уместо неког одређенијег, као што би могли бити: роман, есеј, збирка прича, лирска проза... Уистину, *Пробуди ме да се играм* садржи елементе и аспекте свега набројаног, и још преко тога; наићи ћемо, тако, и на поетске делове (поетске у најужем смислу стиховане лирике), на цртеже, на фусноте које интонацијом и темељном информативношћу као да припадају научној историографији пре него уметничкој књижевности, и тако даље. Међутим, далеко од тога да ова књига представља некакав меланж, набацану гомилу разноликих, неповезаних елемената. Иако нема јединствену тематску окосницу, носећу причу, заплет, чак ни ликове прописно уобличене у смислу традиционалне фикционалне нарације, *Пробуди ме да се играм* представља прозну конструкцију компликоване, строге и прецизне композиције, у којој се смењују (прозна) певања о градовима са одељцима обележеним само нумерацијом; оба ова преплетена тока састављена су од (насловље-

них или ненасловљених) прозних фрагмената различитих дужина (цртица, медаљона, прича).

Овако пажљиво израђеном композицијом Славољуб Марковић нам посредује у великој мери аутобиографски заснован наративни комплекс окренут, с једне стране, емотивној димензији људског постојања постављеној у дијахронијску раван (од љубавног сусрета мушкарца и жене, преко заснивања породице и рођења детета, до дететовог одрастања, у ком акценат пада на релацију отац–ћерка), а с друге стране политичкој димензији, како у изворном смислу *йолиса*, града (дакле, човековог боравка, односно постојања у оквиру града као цивилизацијског, културног и егзистенцијалног стања), тако и у смислу постојања унутар друштвене заједнице и државе, што представља контекст у којем се у овој књизи појављују обриси наше савремене историје.

Овако формиран наративни комплекс испуњен је карактеристичним, прецизним, понекад до грубости несентименталним (у искушењу сам да једноставније кажем: *славољубовским*) запажањима о људском стању, о постојању и функционисању јединке унутар емотивне констелације породице и унутар друштвене констелације која је пре свега урбана, градска. Мада се интерпретативна једнообразност, па чак ни доследност свих тих запажања не подразумева, *Пробуди ме да се израм* као прозна целина ипак сугерише извештајан поглед на људску егзистенцију, или макар на њене најважније елементе, чије дефинисање, такође, претпоставља постојање ауторског става и вредносног поретка према којем се списак елемената управља. Тај ауторски став је интелектуалистичан, артистичан и моралистичан; у њему се продорност анализе и песимизам природно надопуњују у домену политичког, да би се показало да корективна вредност која евентуално долази из сфере емотивног нема једнаку снагу. Концентрични кругови којима је окружен наратор ове прозе (породица–град–држава) нагласак стављају и читачеву перспективу непрестано враћају на сопствено средиште, на перцептивну, аналитичку јединку која смисаоно одређује сопствено постојање у корелацији и скепси према сопственом окружењу.

Иако поштоваоци литературе Славољуба Марковића добијају овом књигом увид у једну медитативнију, можда чак нежнију наративну стратегију од оне коју је аутор употребио, рецимо, у збирци *Бизнис, раиџ, йорнографија*, тај помак је довољно благ да *Пробуди ме да се израм* остане сасвим препознатљиво, класично остварење унутар опуса овог аутора. Својом доследном преданошћу одабраним поетичким вредностима тај опус јасно је видљив у контексту наше савремене прозе, а ја никако нисам склон да му врло промишљено засновану *некомерцијалности* (у смислу читалачке тржнице) узмем за зло. Напротив,

сматрам да Славољуб Марковић већ годинама, а свакако и овом књигом, ствара литературу која проласком времена постаје само изазовнија за тумачење и очигледније наметљива у вредновању. Утолико је важније прочитати је већ сада.